

Gäller för: Västernorrlands kommuner i samverkan 		<h1>Basal hygien i vård och omsorg</h1>	
Godkänt av MAS i: Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik		Skapad av: Hygiensjuksköterskor i samråd med ansvarig hygienläkare i region Västernorrland	
Fastställt: 160111	Giltigt tom: 251130	Reviderat: 231201	Sida: 1 av 3

Bakgrund

Basala hygienrutiner ska tillämpas av all vård- och omsorgspersonal vid vård, undersökning och behandling eller annan direktkontakt med brukare/patient. Detta oberoende av vårdgivare och vårdform och om vård- och omsorgstagaren bär på en känd smitta eller inte (SOSFS 2015:10). Personal som arbetar i verksamhetsnära service, till exempel städ, tvätt- och förrådshantering, ska även de arbeta enligt basala hygienrutiner.

Ansvar

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är det vårdgivarens ansvar att hygienföreskrifterna följs. Dessa ska fortlöpande kvalitetssäkras, ansvaret för detta åligger arbetsledningen på alla nivåer. Enligt arbetsmiljölagen är arbetsgivaren skyldig att tillhandahålla utrustning och materiel som möjliggör en säker arbetsmiljö samt se till att utrustning och materiel används på avsett vis och i tillämpliga situationer.

Verksamhetschefen ansvarar för att personal informeras om gällande hygienföreskrifter.

Alla medarbetare har ett ansvar att följa rutinerna för att skydda vårdtagarna, sig själva och sina arbetskamrater från att bli smittade eller att föra smitta vidare.

Mål och syfte

Följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (BHK) är den enklaste och mest effektiva åtgärden för att minska smittspridning och uppkomst av vårdrelaterade infektioner.

Basala hygienrutiner och klädregler innefattar:

Arbetskläder

- Tillhandahålls av arbetsgivaren och består av kortärmad överdel eller kortärmad klänning (ärmen ska sluta ovanför armbågen) och byxor.
- Tvättas i minst 60°C.
- Byts dagligen eller oftare om de blivit våta eller synligt smutsiga.
- Arbetskläderna får endast bäras i arbetet. Om arbete bedrivs på flera platser, får arbetskläderna bäras vid färd mellan dessa.
- Om huvudduk används, kan den tillhandahållas av arbetsgivaren. Huvudduken ska fästas upp eller stoppas innanför arbetsdräkten. Byts och tvättas som övriga arbetskläder. Huvudduk får inte förhindra att skyddsutrustning används korrekt.
- Värmeplagg får inte användas i vårdtagarnära arbete. Om man fryser kan en kortärmad tröja användas under arbetsplagget. Vid administrativt arbete kan värmeplagg användas, tillhandahålls av arbetsgivaren.
- Privata kläder i kombination med arbetskläder är inte tillåtet. Gäller ej ytterplagg.
- Ombyte sker i omklädningsrum.
- Rena arbetskläder förvaras avskilt från smutsiga arbetskläder och privata kläder.

Gäller för: Västernorrlands kommuner i samverkan 		<h1>Basal hygien i vård och omsorg</h1>	
Fastställt: 160111	Giltigt tom: 251130	Reviderat: 231201	Sida: 2 av 3

- Förvara inte rena arbetskläder tillsammans med smutsiga arbetskläder eller privata kläder.
- Långt hår och långt skägg ska vara uppsatt. Skägg får inte förhindra att skyddsutrustning kan användas korrekt.

Smycken, naglar och förband

- Halsband, örhängen eller smycken i läkta piercade hål, kan bäras om de inte hänger ner i arbetsfältet eller om andra regler finns i verksamheten.
- Infekterade sår, nagelbandsinfektioner eller dylikt rapporteras alltid till arbetsledare.
- Naglar ska vara korta och fria från konstgjorda material.
- Underarmar och händer ska hållas fria från klocka, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. De samlar bakterier och förhindrar god handhygien.

Skyddskläder/Skyddsutrustning

- Engångsplastförkläde ska användas för att förhindra att smittämnen överförs via arbetskläderna.
- Engångsplastförkläde ska användas vid kontakt med vårdtagaren eller vårdtagarens säng.
- Som skydd vid stänkt och kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material.
- Exempel på ovanstående punkter kan vara vid personlig omvårdnad, bäddning, hantering av smutsvätt/avfall samt vid rehabilitering.
- Plastförklädet kastas direkt efter användning, byts mellan vårdtagare.
- Vid arbetsmoment som medför risk för stänk av kroppsvätskor mot ansiktet ska munskydd klass IIR och /eller visir användas.
- Andningsskydd används som personlig skyddsutrustning vid vissa smittämnen, se respektive rutin.

Personal vid ordinärt boende kan vid behov använda sig av skoskydd. Dessa är engångs och kastas efter användning. Viktigt att alltid desinfektera händerna i direkt anslutning till att du tagit på eller av skoskydden.

Skyddshandskar

- Skyddshandskar används vid risk för kontakt med kroppsvätskor till exempel; urin, avföring, blod och sekret.
- Händerna ska desinfekteras innan handskar tas ur förpackningen så att renheten bibehålls både på handskarna som ska användas och de som är kvar i förpackningen.
- Handskar byts mellan olika vårdmoment hos samma vårdtagare samt mellan vårdtagare och kastas direkt efter användning.
- Berör inte omväxlande smutsigt och rent, oavsett om handskar används eller ej. Handskarnas utsida blir förorenad och sprider smitta på samma sätt som en odesinfekterad hand.
- Desinfektera händerna efter att handskarna tagits av eftersom handskarna inte är helt täta, händerna kan också smutsas ned i samband med att handskarna tas av.

Gäller för: Västernorrlands kommuner i samverkan 		<h1>Basal hygien i vård och omsorg</h1>	
Fastställt: 160111	Giltigt tom: 251130	Reviderat: 231201	Sida: 3 av 3

Handhygien

- Underarmar och händer ska hållas fria från ringar, armband, klockor, stödskenor, förband eller liknande så att en god handhygien ska kunna utföras. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjort material.
- Personal med sår på händer eller underarmar rekommenderas ta kontakt med sin chef för bedömning av eventuella åtgärder.
- Handdesinfektion med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel ska utföras före och efter kontakt med vårdtagare, före rent arbete (exempelvis hantering av förrådsmaterial och rent/höggradigt rent gods) och efter smutsigt arbete samt före och efter användningen av handskar.
- Kupa handen, ta rikligt (2–4 ml) med alkoholbaserat desinfektionsmedel. Gnid in medlet i handflatorna, på ovansidan händer, på fingertopparna, runt alla fingrarna, tumgreppen och (ca.15 cm) upp på handled/underarmarna. Fortsätt gnida tills alkoholen dunstat och huden är torr.
- Om händerna är synligt smutsiga, efter kontakt med vårdtagare som kräks eller har diarré samt innan mathantering ska händerna tvättas med tvål och vatten. Torka sedan händerna torra med engångshandduk och desinfektera därefter händerna.
- Tvål torkar ut huden (handdesinfektion innehåller återfuktande medel), använd därför handkräm på raster och under ledighet för att förebygga hudbesvär.

Relaterad information:

Arbetsmiljöverkets författningssamling. Smittrisker AFS 2018:4
Föreskrift om basal hygien i vård och omsorg. SOSFS 2015:10
Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9
Vårdhandboken.